U 92/2018 rd

Statsrådets skrivelse till riksdagen om kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv (avskaffande av tidsomställningar)

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen Europeiska kommissionens förslag av den 12 september 2018 till Europaparlamentets och rådets direktiv om avskaffande av säsongsbaserade tidsomställningar och om upphävande av direktiv 2000/84/EG (COM(2018) 639 final) samt en promemoria om förslaget.

Helsingfors den 18 oktober 2018

Kommunikationsminister Anne Berner

Regeringsråd Elina Thorström

KOMMUNIKATIONSMINISTERIET PROMEMORIA EU/2018/1526
18.10.2018

KOMMISSIONENS FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV OM AVSKAFFANDE AV SÄSONGSBASERADE TIDSOMSTÄLLNINGAR OCH OM UPPHÄVANDE AV DIREKTIV 2000/84/EG (AVSKAFFANDE AV TIDSOMSTÄLLNINGAR)

1 Förslagets bakgrund och syfte

Europeiska kommissionen lade den 12 september 2018 fram ett förslag om avskaffande av säsongsbaserade tidsomställningar (COM(2018) 639 final). Ändringen berör alla delar av samhället och ekonomin och påverkar EU-medborgarnas liv.

EU-lagstiftning om sommartid infördes för första gången redan år 1980. EU:s sommartid har sedan 2001 reglerats genom direktiv 2000/84/EG. I bestämmelserna om sommartid fastställs det att alla medlemsstater är skyldiga att byta till sommartid den sista söndagen i mars och att byta tillbaka till sin standardtid, dvs. vintertid, den sista söndagen i oktober. Syftet med EU-reglerna är att åtgärda det problem som uppstod, främst för transport- och logistiksektorn, till följd av icke-koordinerade omställningar till sommartid.

Tidsomställningen infördes ursprungligen främst med tanke på energibesparingsmålet. Denna målsättning har dock förlorat sin betydelse eftersom utredningar sedermera har visat att tidsomställningen endast ger små energibesparingar. De europeiska medborgarna upplever också att tidsomställningen medför negativa hälsoeffekter. Sommaren 2018 genomförde Europeiska kommissionen ett offentligt samråd om sommartid. Det inkom 4,6 miljoner svar, och mer än tre fjärdedelar av de som svarat upplevde systemet med tidsomställning två gånger om året som negativt eller mycket negativt.

Syftet med förslaget om avskaffande av säsongsbaserade tidsomställningar är att reagera på det växande ifrågasättandet av nyttan med tidsomställningen. Det finns inga forskningsrön som entydigt visar att fördelarna med en tidsomställning två gånger per år uppväger de olägenheter som den medför.

2 Huvudsakligt innehåll

Kommissionen har valt ett direktiv som lagstiftningsinstrument. Europaparlamentet och rådet antar direktivet gemensamt genom det s.k. ordinarie lagstiftningsförfarandet. Direktivet måste genomföras nationellt. Medlemsstaterna väljer själva hur de genomför bestämmelserna i direktivet. Genom det föreslagna nya direktivet upphävs det gällande direktivet 2000/84/EG om bestämmelser beträffande sommartid. I direktivförslaget föreslås att tidsomställningen två gånger per år ska avskaffas inom EU år 2019.

Förslaget innehåller sju artiklar. Enligt artikel 1 kommer medlemsstaterna från och med den 1 april 2019 inte längre att tillämpa säsongsbaserade ändringar av sin standardtid eller sina standardtider. Medlemsstaterna ska ännu den 31 mars 2019 gå över till sommartid i enlighet med direktiv 2000/84/EG. Därefter har medlemsstaterna möjlighet att välja att göra ytterligare en säsongsbaserad ändring av sin standardtid (eller sina standardtider) söndagen den 27 oktober 2019 kl. 01.00 UTC-tid.

I artikel 2 konstateras att om en medlemsstat beslutar att ändra en eller flera av sina standardtider inom ett territorium som omfattas av dess jurisdiktion ska den anmäla detta till kommissionen minst sex månader innan ändringen träder i kraft. Detta syftar till att förebygga störningar som skulle kunna påverka den inre marknadens funktion.

Enligt artikel 3 ska kommissionen senast den 31 december 2024 rapportera till Europaparlamentet och rådet om genomförandet av det föreslagna direktivet. För att möjliggöra detta ska medlemsstaterna senast den 30 april 2024 förse kommissionen med relevant information.

Enligt artikel 4 ska medlemsstaterna senast den 1 april 2019 anta och offentliggöra de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa det föreslagna direktivet, och de ska genast överlämna texten till dessa bestämmelser till kommissionen. Medlemsstaterna ska tillämpa de nämnda bestämmelserna från och med den 1 april 2019. Bestämmelserna ska också innehålla en hänvisning till det föreslagna direktivet eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Av artikeln följer att medlemsstaterna senast den 27 april 2019 ska anmäla huruvida de i oktober 2019 avser att permanent tillämpa standardtid eller nuvarande sommartid.

Genom artikel 5 upphävs direktiv 2000/84/EG från och med den 1 april 2019. När det föreslagna direktivet börjar tillämpas fullt ut får medlemsstaterna inte längre tillämpa säsongsbaserade ändringar av sin standardtid i enlighet med direktiv 2000/84/EG. I artikel 6 föreskrivs att det föreslagna direktivet träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning. I artikel 7 konstateras att det föreslagna direktivet riktar sig till alla medlemsstater.

3 Förslagets rättsliga grund och förhållande till subsidiaritetsprincipen

Enligt kommissionen är den rättsliga grunden för förslaget om avskaffande av säsongsbaserade tidsomställningar och om upphävande av direktiv 2000/84/EG artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Enligt artikel 114.1 ska Europaparlamentet och rådet i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet och efter att ha hört Ekonomiska och sociala kommittén, besluta om åtgärder för tillnärmning av sådana bestämmelser i lagar och andra författningar i medlemsstaterna som syftar till att upprätta den inre marknaden och få den att fungera. Statsrådet anser att förslagets rättsliga grund är lämplig.

Kommissionen föreslår att de säsongsbaserade tidsomställningarna ska avskaffas på ett samordnat sätt. Enligt kommissionen är detta motiverat för att säkerställa en väl fungerande inre marknad. Enligt kommissionens förslag får medlemsstaterna dock självständigt besluta vilken tidszon de vill höra till. Valet av tidszon hör redan för närvarande till medlemsstaternas nationella behörighet. Medlemsstaterna beslutar således själva om de på permanent basis kommer att byta standardtid så att den sammanfaller med deras nuvarande sommartid eller permanent tillämpa den standardtid som motsvarar deras nuvarande vintertid, eller om de i fortsättningen ska tillämpa någon annan tid. Beslut i frågan kan bäst fattas på nationell nivå i enlighet med subsidiaritetsprincipen. Statsrådet anser att förslaget överensstämmer med subsidiaritetsprincipen.

4 Förslagets konsekvenser

Kommissionens konsekvensbedömning

Kommissionen har vid olika tidpunkter gjort och låtit göra ett flertal utredningar om EU:s sommartid. För ett enhetligt tidssystem talar det faktum att möjlighet till tidsomställning utan samordning skulle kunna medföra kostnader för gränsöverskridande handel och störningar i

fråga om transporter och kommunikation. Likaså skulle produktiviteten på den inre marknaden för varor och tjänster kunna minska. Samtidigt har de besparingar i energikostnader som ursprungligen var den viktigaste orsaken till bestämmelserna om sommartid visat sig vara små, delvis också tack vare ny belysningsteknik. Forskningen visar att besparingarnas storlek emellertid varierar beroende på ländernas geografiska läge.

Samtidigt har de forskningsresultat som gäller människors hälsa varit tudelade: tack vare sommartiden har utomhusaktiviteten ökat, medan effekterna på människans biorytm är större än vad man tidigare trott. Tidsomställningen har kunnat påverka vissa människors naturliga dygnsrytm och orsaka kortvariga sömnproblem. Det har också framförts att den sömnbrist som eventuellt följer av övergången till sommartid kan medföra fler trafikolyckor, men dessa forskningsresultat inte har varit entydiga. Jordbrukssektorn har inte påverkats av sommartidssystemet i någon betydande grad, eftersom man med hjälp av ny teknik har kunnat åtgärda t.ex. störningar i samband med djurutfodringen och djurens förhållanden.

Avskaffandet av säsongsbaserade tidsomställningar medför sannolikt också övergångskostnader. Kostnaderna för tidsomställningar försvinner, men IT-systemen kommer att behöva omprogrammeras och omkonfigureras. Det här gäller i synnerhet tidtabells- och kalenderprogram och tidsberoende programvara. Tidtabeller för trafiken behöver likaså justeras.

Avskaffandet av tidsomställningar kan ha miljökonsekvenser i och med att inga energibesparingar längre uppstår. Enligt de studier som kommissionen låtit utföra har sommartiden dock gett små totala energibesparingar, även om resultaten från olika länder varierar: Exempelvis i Frankrike har det uppskattats att besparingarna i fråga om belysning uppgick till omkring 440 gigawattimmar (ca 0,1 % av den årliga elförbrukningen). I Tyskland har besparingarna ansetts vara små, eftersom energin för belysning har minskat till omkring 8 % av energianvändningen, samtidigt som den energi som används för fritidsaktiviteter har ökat i motsvarande grad.

Konsekvenser i Finland

Omställningen av klockan har i flera studier konstateras ha negativa effekter på medborgarnas hälsa, eftersom den kan orsaka störningar i människans naturliga dygnsrytm och åtminstone kortvariga sömnproblem. Eftersom omställningen gäller alla medborgare har frågan konsekvenser för folkhälsan.

Enligt ett betänkande från riksdagens kommunikationsutskott (KoUB 19/2017 rd) framfördes det vid sakkunnigutfrågningen att människans dygnsrytm, bestämd av den inre klockan, inte utan problem och eftersläpning kan anpassas till en omställning av klockan. Många får åtminstone kortvariga sömnproblem vid övergången till sommartid. Omställningen sänker såväl vakenhetsgraden som arbetseffektiviteten och arbetskvaliteten, och kan leda till allvarliga hälsorisker. För unga vara kan det vara svårare att övergå till sommartid än för andra. Omställningen av klockan kan orsaka störningar i människans naturliga dygnsrytm och ha en negativ inverkan på sömnens längd och kvalitet genom att sömnen blir fragmentarisk. Tidsomställningen kan också öka sannolikheten för cirkulationsrubbningar i hjärnan.

Omställningen har också ansetts försvåra företagsverksamhet av olika slag och bland annat organiseringen av trafiken (KoUB 19/2017 rd).

Under den fortsatta beredningen av ärendet preciseras vilka konsekvenser valet av permanent tid (sommartid, vintertid eller någon annan tid) har för samhället, hälsan och näringslivet.

Konsekvenser för den nationella lagstiftningen

Den nationella författning som främst behöver ses över på grund av direktivförslaget är statsrådets förordning om sommartid (753/2001). Denna gällande förordning motsvarar till sitt innehåll EU:s sommartidsdirektiv. Om säsongsbaserade tidsomställningar avskaffas i EU förutsätter genomförande av direktivet i Finland att valet av permanent tid i fortsättningen fastställs på lagnivå.

Dessutom behövs en översyn av statsrådets förordning om kommunikationsministeriet (405/2003) i fråga om ministeriets uppgifter och av statsrådets förordning om luftkvaliteten (79/2017) i fråga om begreppen sommartid och normaltid.

5 Ålands behörighet

Landskapet Åland svarar för genomförandet av Europeiska unionens rättsakter till den del ärendet hör till landskapets behörighet inom ramen för självstyrelsen. Bestämmelser om fördelning av lagstiftningsbehörigheten mellan riket och landskapet finns i självstyrelselagen för Åland (1144/1991). Bestämmelser om landskapets och rikets lagstiftningsbehörigheter finns i 18 § respektive 27 § och 29 § i den lagen. Sommartid tillämpas även på Åland, och frågor som rör bestämmelserna om sommartid hör till rikets lagstiftningsbehörighet.

6 Andra medlemsstaters ståndpunkter

En del av medlemsstaterna ställer sig bakom förslaget, men majoriteten av dem har ännu inte meddelat sin nationella ståndpunkt. Flera medlemsstater anser att den föreslagna tidsplanen är alltför ambitiös för att de ska kunna formulera nationella ståndpunkter och genomföra förslaget. Det har ansetts finnas en risk för fragmentering i fråga om tidszonerna. Många medlemsstater har fört fram att den tidsplan som kommissionen föreslår förutsätter att direktivförslaget behandlas skyndsamt i rådet och parlamentet, men att det är svårt att formulera en nationell ståndpunkt enligt den snabba tidsplan som behandlingen av förslaget kräver.

7 Den nationella behandlingen av förslaget och behandlingen i Europeiska unionen

Den nationella behandlingen av förslaget

I Finland lades medborgarinitiativet ”Slopa omställningen till sommartid” (MI 4/2017) fram den 10 april 2017. Där föreslogs det att statsrådet ska inleda beredningen av en förordning eller lag om att avskaffa tidsomställningen. Initiativet fick sammanlagt 70 393 stödförklaringar. I samband med förslaget behandlades dessutom två motioner (AM 14/2016 rd och AM 15/2016 rd) där det föreslogs att sommartiden ska avskaffas. Den 26 oktober 2017 utarbetade kommunikationsutskottet ett betänkande i ärendet (KoUB 19/2017 rd – MI 4/2017 rd). Utskottet ställde sig positivt till förslaget och framhöll att statsrådet bör skrida till åtgärder på EU-nivå så att sommartidsdirektivets tvingande bestämmelse om omställning till sommartid kan upphävas. Det primära målet var att omställningen till sommartid avskaffas samfällt inom hela Europeiska unionen.

En E-skrivelse (E 123/127 rd) om Finlands mål och åtgärder för att avskaffa EU:s sommartid lämnades till riksdagen i januari 2018. Riksdagens kommunikationsutskott konstaterar i sitt ställningstagande till E-skrivelsen (protokoll LiVP 5/2018 vp) att frågan fortfarande är viktig och hänvisar till sitt tidigare betänkande (KoUB 19/2017 rd).

Den aktuella skrivelsen om kommissionens direktivförslag har behandlats genom skriftligt förfarande i transportsektionen, hälsovårdssektionen och sektionen för näringspolitik samt vid jordbrukssektionens möte den 4 oktober 2018. Vid sektionsbehandlingen yttrade sig Institutet för hälsa och välfärd, SOSTE Finlands social och hälsa rf, Finnair Abp, Kuluttajaliitto - Konsumentförbundet ry, Finlands Patientförbund rf och STTK rf om skrivelsen. Institutet för hälsa och välfärd, Finlands social och hälsa rf, Kuluttajaliitto - Konsumentförbundet ry, Finlands Patientförbund rf och STTK rf understöder avskaffandet av tidsomställningar. Finnair Abp anser att avskaffandet av tidsomställningar och valet av permanent tid bör genomföras på ett harmoniserat sätt inom hela EU, eller alternativt att det bör fastställas en övergångstid på två år för avskaffandet i syfte att säkerställa flygtrafikförbindelserna. Skrivelsen har behandlats vid EU-ministerutskottets möte den 12 oktober 2018.

Valet av tidszon hör redan för närvarande till medlemsstaternas nationella behörighet. Enligt kommissionens förslag beslutar medlemsstaterna själva om de på permanent basis kommer att byta standardtid så att den sammanfaller med deras nuvarande sommartid eller permanent tillämpa standardtid (s.k. vintertid), eller om de i fortsättningen ska tillämpa någon annan tid. Även om frågan omfattas av den nationella behörigheten och det slutliga beslutet för Finlands del fattas som en del av det nationella genomförandet av direktivet, behöver Finland anta en preliminär ståndpunkt för att direktivförslaget ska kunna behandlas. En preliminär ståndpunkt möjliggör samordning mellan medlemsstater och i synnerhet grannländer i fråga om vilken tidszon varje medlemsstat kommer att välja efter att de säsongsbaserade tidsomställningarna har avskaffats.

För att kunna fastställa denna preliminära ståndpunkt och stödja det kommande nationella genomförandet av direktivet utreder kommunikationsministeriet effekterna av valet av permanent tid och medborgarnas och intressentgruppernas åsikter. Kommunikationsministeriet har startat en enkät i tjänsten dinåsikt.fi, där det frågas om Finland bör övergå till permanent sommar- eller vintertid eller någon annan tid. TNS Kantar Oy genomför också en gallupundersökning om tidsomställningen och valet av permanent tid. Under den fortsatta beredningen görs dessutom en bredare bedömning av vilka konsekvenser valet av permanent tid har för samhället, hälsan och näringslivet. Som stöd för utredningen genomförs ett remissförfarande för att kartlägga intressentgruppernas synpunkter på valet av permanent tid. Efter att utredningarna och enkäterna är klara preciseras statsrådets ståndpunkt till denna del, och den preciserade ståndpunkten överlämnas till riksdagen för behandling med en kompletterande U-skrivelse.

När Europaparlamentet och rådet har antagit direktivet genomförs det nationellt genom en lag. I lagen ska också anges till vilken tidszon Finland hör.

Behandlingen av förslaget i Europeiska unionen

Kommissionen genomförde ett offentligt samråd mellan den 4 juli och den 16 augusti 2018 för att bedöma hur systemet med tidsomställning fungerar. Samrådet var ett led i den pågående bedömningen av systemet i Europa. Samrådet grundade sig också på Europaparlamentets resolution (P8_TA(2018)0043) från februari 2018 samt begäranden från medlemsländer, berörda parter och allmänheten. I resolutionen uppmanades kommissionen att göra en bedömning av sommartidsdirektivet och, vid behov, lägga fram ett förslag till ändring av direktivet.

Samrådet hade formen av en internetenkät och syftade till att samla in synpunkter från EU-medborgare, särskilt deras åsikter om tidsomställningen och hur de ställer sig till att bibehålla nuvarande system. Offentliga samråd är, vid sidan av andra metoder såsom vetenskapliga studier, ett av de verktyg som kommissionen använder i sina bedömningar av politiska åtgärder.

Med hjälp av enkäten samlades synpunkter från medborgare, berörda parter och medlemsstater om sommartidsdirektivet och eventuella ändringar av det. Det kom in totalt 4,6 miljoner svar från alla 28 medlemsstater. Tyskland, Österrike och Luxemburg hade den högsta svarsfrekvensen, och därefter följde Finland, Estland och Cypern. I Finland besvarades enkäten av 0,96 procent av hela befolkningen. Enligt resultaten var 84 procent av dem som svarade positiva till att avskaffa tidsomställningen två gånger per år, medan 16 procent ville behålla den. I kategorin för offentliga myndigheter angav en majoritet att de föredrar att avskaffa tidsomställningen.

Kommissionen lade den 12 september 2018 fram sitt förslag om avskaffande av säsongsbaserade tidsomställningar. I rådet behandlas förslaget av arbetsgruppen för landtransporter och i Europaparlamentet av utskottet för transport och turism (TRAN). Parlamentets rapportörer har ännu inte utsetts. Europaparlamentet och rådet beslutar gemensamt om antagande av direktivet.

8 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet ställer sig bakom målen i kommissionens förslag till direktiv om avskaffande av säsongsbaserade tidsomställningar och om upphävande av direktiv 2000/84/EG. Statsrådet anser att kommissionens förslag om att avskaffandet av säsongsbaserade tidsomställningar ska gå skyndsamt är ändamålsenligt, dock med beaktande av den nationella behandlingstid som ändringarna förutsätter och konsekvenserna för trafiken.

Statsrådet understöder kommissionens förslag om att avskaffandet ska harmoniseras inom Europeiska unionen. Detta säkerställer att den inre marknaden, näringslivet och transporterna fungerar som de ska.

Enligt statsrådet är det positivt att kommissionens direktivförslag ger medlemsstaterna utrymme att själva bestämma vilken tidszon eller vilka tidszoner de vill höra till.